

השילוב הנפלא של ה"תולדות יעקב יוסף" עם ה"חתם סופר" הלקח מפרה אדומה שמטמאת טהורים ומטהרת טמאים הצדיק לפעמים יורד ממדרגתו כדי לטהר טמאים

אדומה: "וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר",
לרמז שלמצוה זו יש קשר מיוחד עם אהרן
שמכפרת על חטא העגל. אולם עוד לאלקי מילין
לבאר ענין זה ביתר עמקות.

עוד ראוי להתבונן בקשר המיוחד שיש למשה
רבינו עם מצות פרה אדומה, כמו שכתוב: "ויקחו
אליך פרה אדומה תמימה". ופירש רש"י: "לעולם
היא נקראת על שמך, פרה שעשה משה במדבר".
וכן משמע ממה שדרשו במדרש (במדבר יט-ו):
"ויקחו אליך פרה אדומה, אמר רבי יוסי ברבי חנינא,
אמר לו הקב"ה למשה, לך אני מגלה טעם פרה אבל
לאחר חוקה". וצריך ביאור להבין הענין בזה.

הכפרה על חטא העגל היא בבחינת חק

פתח דברינו יאיר לבאר כל זה על פי מה
שפירש רש"י בפרשת חוקת: "זאת חוקת התורה,
לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל
לומר, מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, לפיכך
כתב בה חוקה, גזירה היא מלפני אין לך רשות
להרהר אחריה". ותמהו המפרשים, איך אפשר
לומר שפרה אדומה היא חוק, הלא רש"י עצמו
מביא בשם רבי משה הדרשן כי פרה אדומה היא
כפרה על חטא העגל.

ביאור נשגב על כך מצינו במשנתו הטהורה של
הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק זי"ע ב"נועם אלימלך"
פרשת חוקת, על פי מה ששינוי בגמרא (ע"ד):

"אמר רבי יהושע בן לוי, לא עשו ישראל את
העגל אלא ליתן פתחון פה לבעלי תשובה". ופירש
רש"י: "לא עשו ישראל את העגל, כלומר גיבורים
ושליטים ביצרים היו ולא היה ראוי להתגבר יצרים
עליהן, אלא גזירת מלך היתה לשלוט בהם כדי ליתן
פתחון פה לבעלי תשובה, שאם יאמר החוטא לא
אשוב שלא יקבלני, אומרים לו צא ולמד ממעשה
העגל שכפרו ונתקבלו בתשובה".

נמצא לפי זה ששני הדברים עולים בקנה אחד, כי
מצד אחד פרה אדומה אמנם מכפרת על חטא העגל,

פרים שפתינו". ופירש רש"י: "ונשלמה פרים,
שהיה לנו להקריב לפניך, נשלם אותם בריצוי
דברי שפתינו". כלומר שתיחשב אמירת הפרשה
בשפתינו כאילו הקרבנו בפועל ממש.

הקשר הנפלא בין משה ואהרן למצות פרה אדומה

רחש לבי דבר טוב להרחיב בקשר הנפלא
בין חטא העגל בפרשתנו פרשת כי תשא למצות
פרה אדומה שהיא כפרה על חטא העגל, על פי
מה שנשים לב להתבונן בכמה ענינים בפרשת
פרה אדומה הצריכים ביאור, וזה יצא ראשון מה
שפתח הכתוב פרשת פרה אדומה בפסוק: "וידבר
ה' אל משה ואל אהרן לאמר".

והנה ידוע מה שהביא רש"י תחילת פרשת
ויקרא בשם תורת הכהנים על הפסוק (ויקרא א-א):
"ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר,
אליו למעט את אהרן. רבי יהודה אומר י"ג דברות
נאמרו בתורה למשה ולאהרן, וכנגדן נאמרו י"ג
מיעוטיין, ללמדך שלא לאהרן נאמרו אלא למשה
שיאמר לאהרן".

ולכאורה צריך ביאור מאחר שהקב"ה דיבר
רק עם משה, מדוע כתבה התורה ב"ג מקומות
שדיבר הקב"ה גם עם אהרן, ואם רק כדי שיאמר
אותו לאהרן, הלא היה יכול לכתוב כמו שכתוב
בפרשת אחרי (ויקרא טז-ב): "דבר אל אהרן אחיך
ואל יבוא בכל עת אל הקודש". וכן במצות הדלקת
המנורה (במדבר ח-ב) "דבר אל אהרן ואמרת אליו
בהעלותך את הנרות" וגו'. וצריך לומר כי ב"ג
מקומות הללו נזכר שמו של אהרן יחד עם משה,
ללמדנו שיש קשר מיוחד בין מה שדיבר הקב"ה
למשה עם אהרן, לפי זה ראוי לבאר מהו הקשר
המיוחד שיש לאהרן עם מצות פרה אדומה.

בדרך קרוב לפשט יש לפרש הכוונה בזה,
על פי מה שהביא רש"י בשם רבי משה הדרשן
שהפרה מכפרת על חטא העגל, והרי אהרן הכהן
עשה את העגל, לכן הזכיר הכתוב במצות פרה

לקראת שבת קודש הבאה עלינו לטובה,
הנקראת "שבת פרה" על שם שבנוסף על הקריאה
בפרשת השבוע פרשת כי תשא, אנו קוראים
למפטיר את מצות פרה אדומה בפרשת חוקת,
דבר בעתו מה טוב לקשר את שתי הקריאות,
כי בפרשת כי תשא אנו קוראים על חטא העגל
שמלווה אותנו עד היום הזה, כמו שכתוב (שמות
לב-ד): "וביום פקדי ופקדתי עליהם חטאתם".
ופירש רש"י: "תמיד כשאפקוד עליהם עוונותיהם,
ופקדתי עליהם מעט מן העון הזה עם שאר
העוונות, ואין פורענות באה על ישראל שאין בה
קצת מפרעון עון העגל".

ואילו בפרשת חוקת אנו קוראים את מצות
פרה אדומה שהיא כפרה על חטא העגל, כמו
שכתוב (במדבר יט-א): "וידבר ה' אל משה ואל אהרן
לאמר, זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמר, דבר
אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדומה תמימה
אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה עול". ופירש
רש"י (שם כב) בשם רבי משה הדרשן, שדרש כמין
חומר כל מה שכתוב בפרה אדומה, שיש בה רמז
נפלא על חטא העגל וכפרתו:

"ויקחו אליך, משלהם, כשם שהם פרקו נזמי
הזהב לעגל משלהם, כך יביאו זו לכפרה משלהם.
פרה אדומה, משל לבן שפחה שטינף פלטיין של
מלך, אמרו תבוא אמו ותקנח הצואה, כך תבוא פרה
ותכפר על העגל. אדומה, על שם (ישעיה א-יח) אם
יאדימו כתולע, שהחטא קרוי אדום. תמימה, על
שם ישראל שהיו תמימים ונעשו בו בעלי מומין,
תבוא זו ותכפר עליהם ויחזרו לתמותם. לא עלה
עליה עול, כשם שפרקו מעליהם עול שמים".

הנה כי כן מאחר שבכל דור ודור צריכים
כפרה על חטא העגל, כי בכל פעם שהקב"ה פוקד
את העוונות הוא פוקד גם קצת מחטא העגל, מה
טוב ומה נעים לכוון לקשר את הקריאה בפרשת
כי תשא שנזכר בה חטא העגל, עם הקריאה
בפרשת פרה אדומה שהיא כפרה על חטא העגל,
ונקיים בכך מה שכתוב (הושע יד-ג): "ונשלמה

**נועם אלימלך: פרה אדומה המכפרת על חטא העגל היא חוק
כי מה שחטאו בעגל היה רק כדי להורות תשובה**

**חתם סופר: פרה אדומה מטמאת טהורים ומטהרת טמאים
רמז על חטא העגל שחטאו ישראל בגזירת המלך**

**"מטמאת טהורים" חטא העגל שנכשלו ישראל שהיו טהורים
כדי לטהר טמאים להורות תשובה לחוטאים**

**תולדות יעקב יוסף: פרה אדומה מטהרת טמאים
רמז על צדיקים היורדים ממדרגתם כדי לטהר טמאים**

הטמאים, הרי למדנו מכך שחטא העגל היה גזירת המלך לטמא את הטהורים, כדי לטהר את הטמאים להורות לחוטאים דרכי התשובה, ובכך יש כפרה נפלאה על חטא העגל שלא היו ישראל ראויים לכך מצד עצמם, אלא כך היתה גזירת המלך שיכשלו בחטא כדי להורות לחוטאים דרכי תשובה.

**"הלוחות הראשונים אשר שיברת"
"יישר כוחך ששיברת"**

בדרך זו במסילה נעלה לבאר הקשר הנפלא בין פרה אדומה למשה רבינו, על פי מה שנשים לב להתבונן על המעשה הנורא שעשה משה רבינו אחרי חטא העגל, ששבר את הלוחות הראשונים מעשה ידיו של הקב"ה, כמו שכתוב (שמות לב-ט): "ויהי כאשר קרב אל המחנה וירא את העגל ומחולות ויחר אף משה וישלך מידיו את הלוחות וישבר אותם תחת ההר".

חכמינו ז"ל מגלים לנו בגמרא (שבת פז.) שהסכים הקב"ה עם משה רבינו ששבר את הלוחות, ולמדו כן ממה שכתוב בפרשתנו כשאמר הקב"ה למשה לעשות לוחות שניים (שם לד-א): "ויאמר ה' אל משה פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים וכתבתי על הלוחות את הדברים אשר היו על הלוחות הראשונים אשר שיברת". לשם מה הזכיר לו הקב"ה "אשר שיברת", אלא שרמזו לו בכך: "יישר כוחך ששיברת".

נמצינו למדים מזה, כי המעשה הנורא שעשה משה רבינו לשבור את הלוחות הראשונים שהיו מעשה אלקים, והקב"ה כתב עליהם את עשרת הדברות שהם שורש כל התורה, לא היה דבר כל כך פשוט, ולכן היה צריך אישור מפי הקב"ה שעשה כראוי, במה שאמר לו "אשר שיברת" - "יישר כוחך ששיברת".

וכן מצינו בסיום כל התורה בפסוק האחרון מגלה לנו הכתוב שעשה כראוי: "ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל". ופירש"י: "שנשאו לבו לשבור הלוחות

מפיל הקב"ה את הצדיק למטה, כדי שיוכל להעלות בני דורו ולקרבתם לאביהם שבשמים, כמו שכתוב (משלי כד-טז): "כי שבע יפול צדיק וקם". פירוש, הצדיק נופל לפעמים לפי גודל מדרגתו וקדושתו משבע מדות של הקדושה, כדי שיקום אחר כך ויעלה עמו את בני דורו הצריכים תיקון.

לפי זה הוא מבאר ענין פרה אדומה שהיא מטמאת טהורים ומטהרת טמאים, בלשון קדשו: "כי טומאת טהורים צדיקים, הוא כדי לטהר טמאים, וזה שאמר הכתוב (איוב יד-ד) מי יתן טהור מטמא, כי הצדיק שנקרא טהור לפעמים נמצא לו איזה טומאה, כדי להתחבר עם הטמאים להעלותו לטהרה".

וכן מצינו ביאור נשגב זה ב"אורח לחיים" (פרשת שמייני) בשם הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזולאטשוב זי"ע: "ושמעתי מהרב הגדול בוצינא קדישא מו"ה יחיאל מיכל [מזולאטשוב] זלה"ה ענין פרה אדומה איך הוא באדם, שהצדיק צריך לירד במדרגות התחתונים להעלות נשמות שירדו שם, ואצלו הוא טומאה, והנשמות שהיו שם אצלם היא טהרתן, וזהו מטמא את הטהורים ומטהר את הטמאים".

והנה מדברי ה"חתם סופר" למדנו תוספת ביאור, מדוע באמת רמז לנו הקב"ה לקח נשגב זה דוקא בפרה אדומה, שהקב"ה מסבב שיפול הצדיק ממדרגתו בבחינת מטמא טהורים, כדי שהוא יוכל להעלות בני דורו בבחינת מטהר טמאים, כי מאחר שפרה אדומה היא כפרה על חטא העגל, שלא היו ישראל ראויים לאותו מעשה אלא כדי להורות תשובה לרבים, נמצא שהם עצמם היו בבחינת מטמא טהורים שנפלו ממדרגתם להשתתף בחטא העגל, כדי לטהר טמאים להורות לחוטאים שיש תיקון בתשובה.

מעתה יאירו עינינו להבין מה שבחר הקב"ה לישראל מצות פרה אדומה, כדי לכפר על חטא העגל בבחינת תבוא אמו ותקנח צואת בנה, כי בהיותה מטמאת את הטהורים ומטהרת את

אולם מצד שני טעם זה עצמו נחשב חוק, כי מאחר שלא היו ישראל ראויים לחטא העגל, רק גזירת המלך היתה כדי לתת פתחון פה לבעלי תשובה, אם כן למה הם צריכים כפרה על חטא העגל, אלא גזירה היא מלפני אין לך רשות להרהר אחריה.

אולם לפי דבריו הקדושים עדיין מוטלת עלינו החובה ליישב הפליאה, מאחר שלפי המבואר מה שחטאו ישראל בעגל לא היה אלא להורות תשובה לרבים, אם כן לשם מה צוה הקב"ה לישראל להביא פרה אדומה כפרה על חטא העגל בבחינת "תבוא אמו", איזו תועלת יש בהבאת פרה אדומה על חטא העגל שלא היה מצד מעשיהם אלא מצד גזירת המלך.

**פרה אדומה כפרה על חטא העגל
שנכשלו ישראל כדי להורות תשובה**

ונראה לבאר הענין בזה על פי מה שכתב ה"חתם סופר" זי"ע בדרשותיו (חלק א דף רט טור ד"ה מ"ש) ענין נפלא, לבאר מה שמצינו בפרה אדומה חידוש גדול, שמצד אחד היא מטהרת את הטמאים, אבל מצד שני היא מטמאת את הטהורים העוסקים בה, כמו שכתוב (במדבר יט-כא): "ומזה מי הנידה יכבס בגדיו והנוגע במי הנידה יטמא עד הערב". וכך שנינו במשנה (פרה פ"ד מ"ד): "כל העוסקין בפרה מתחילה ועד סוף מטמאין בגדיהם".

ומבאר ה"חתם סופר" הענין בזה על פי מאמר הגמרא הנ"ל, שמצד עצמם לא היו ישראל ראויים לחטא העגל אלא גזירת המלך היתה כדי להורות תשובה לרבים. נמצא לפי זה שהקב"ה כביכול גזר לטמא את ישראל בחטא העגל, כדי לטהר את הטמאים שידעו נאמנה שיש להם תיקון בתשובה אפילו על העבירות החמורות, לכן פרה אדומה שהיא כפרה על חטא העגל, גם היא מטמאת את הטהורים העוסקים בה על מנת לטהר את הטמאים.

הנה הדברים בלשון קדשו: "מה שכתב רש"י בשם רבי משה הדרשן, שבאה לכפר על העגל, ולא פירש מאי טעמא מטהר טמאים ומטמא טהורים, היינו משום שלא היו ראויים לאותו מעשה אלא להורות תשובה. נמצא דור ההוא עברו ונענשו, ולדורות אחרים מורה חטאים בדרך, הרי הוא טימא טהורים ומטהר טמאים, להורות להם דרכי תשובה".

חשבתי דרכי לקשר דברי ה"חתם סופר" עם דברות קדשו של ה"תולדות יעקב יוסף" (פרשת ויגש), שמבאר הלכח הנשגב מפרה אדומה שהיא מטמאת טהורים ומטהרת טמאים, כי לפעמים

ה' אל משה לך רד כי שיחת עמך אשר העלית מארץ מצרים, סרו מהר מן הדרך אשר צויתים עשו להם עגל מסכה וישתחוו לו ויזבחו לו ויאמרו אלה אלהיך ישראל אשר העלוך מארץ מצרים".

ודרשו בגמרא (ברכות לב): "מאי לך רד, אמר רבי אלעזר, אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, משה רד מגדולתך, כלום נתתי לך גדולה אלא בשביל ישראל, ועכשיו ישראל חטאו אתה למה לך". לפי האמור יש לומר שרמז לו הקב"ה בכך: "לך רד" ממדרגתך הגדולה, "כי שיחת עמך אשר העלית מארץ מצרים, סרו מהר מן הדרך אשר צויתים עשו להם עגל מסכה".

לכן לך רד ממדרגתך הגדולה, כדי שתוכל להתחבר עם ישראל לתקנם, ומזה השכיל משה להשיג ברוח קדשו שהקב"ה רוצה שישבור את הלוחות הראשונים בחמתו, ועל ידי זה יהיה מחוייב בדבר ויוכל לתקן את ישראל, והסכים הקב"ה עמו באומרו "אשר שיברת - יישר כוחך ששיברת", כי אמנם זכית לכוון למה שרמזתי לך.

כאשר נתבונן נראה כי ענין זה מצטרף להפליא עם מה שלמדנו מדברי חכמינו ז"ל, כי ישראל מצד מעלתם הגדולה לא היו ראויים כלל ליפול בחטא העגל, אלא שכך היתה גזירת המלך שיכשלו בחטא העגל כדי להורות תשובה לרבים, נמצא כי מה שחטאו ישראל בעגל אף שהיו גיבורים ושליטים ביצרים, הוא משום שגזר עליהם הקב"ה שיפלו ממדרגתם כדי להציל את החוטאים שיהיה להם תיקון בתשובה.

הנה כי כן זהו שאמר הקב"ה למשה רבינו: "לך רד כי שיחת עמך", כלומר מאותה סיבה ששיחת עמך שנכשלו ישראל בחטא העגל, רק כדי ללמד לחוטאים שיש תיקון בתשובה, לכן גם אתה "לך רד" ממדרגתך לתקן את ישראל שחטאו בעגל, על ידי שתשבור את הלוחות בחמתך שנחשב כעובד עבודה זרה, כדי שתוכל לתקן בכך את ישראל שחטאו בעגל, בגזירת המלך העליון כדי להורות לאחריים דרכי תשובה.

שמחתי למצוא סימוכין לכך בדברי ה"שפת אמנת" (פרשתנו שנת תרמ"א): "במד"ש (שמו"ר מב-ב) על פסוק לך רד, [אמרת לזקן שלהם (בראשית כח-יב) והנה] מלאכי אלקים עולים ויורדים בו כו' עיין שם. הענין הוא כי גם הירידה הוא לימוד מדריגה של הצדיקים, שעל ידי שביידידת ישראל מורידין עצמם עמהם, על ידי זה מעלין אחר כך הכל".

הקשר הנפלא בין משה רבינו לכפרת העגל בפרה אדומה

מעתה יאירו עינינו להבין מה שאמר הקב"ה למשה: "ויקחו אליך פרה אדומה תמימה", ופירש

תשואות חן: משה רבינו שבר את הלוחות בחמתו כדי שיהיה לו קשר עם ישראל שנכשלו בעבודה זרה

הקב"ה רמז למשה: "לך רד" מגדולתך לשבור הלוחות בחמתך "כי שיחת עמך", ואתה צריך להעלותם ולתקנם

אהרן הכהן מסר נפשו לעשות את העגל ולא נהרג כחור כדי להציל את ישראל שיהיה להם תיקון בתשובה

"גזירה היא מלפני אין לך רשות להרהר אחריה" סתם בני אדם אסור להם לטמא עצמם כדי להציל אחרים

בעל שם טוב" (פרשת אחרי אות ב) וב"מקור מים חיים" (אות ה) כמה מקורות לכך בשם הבעש"ט].

על פי הקדמה זו מבאר ה"תשואות חן" הטעם ששבר משה רבינו את הלוחות בחמתו, כי כשראה את הפגם הגדול שחטאו ישראל בעבודה זרה, השתוקק לתקנם ולהחזירם בתשובה שלימה, אמנם הרי כדי להעלותם היה צריך להיות מחוייב בדבר מעין הפגם, לכן שת עצה בנפשו: "ויחר אף משה וישלך מידיו את הלוחות וישבר אותם", והרי שנינו בגמרא (שבת קה): "המקרקע בגדיו בחמתו, והמשבר כליו בחמתו, והמפזר מעותיו בחמתו, יהא בעיניך כעובד עבודה זרה".

נמצא כי על ידי שחרה אפו של משה ושבר את הלוחות בחמתו, הרי זה כביכול כאילו עבד ח"ו עבודה זרה מעין הפגם של ישראל בחטא העגל, ועל ידי זה היה משה בבחינת "מחוייב בדבר" ויוכל להוציא את ישראל מידי חובתם. וזהו שאמר משה להקב"ה (שמות לב-לב): "ועתה אם תשא חטאתם", שחטאו בעגל הרי מוטב, "ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת", שהריגם אני חטאתי כמוותם ששיברתי את הלוחות בחמתי. אלו תוכן דבריו הקדושים.

ויש להעיר כי רעיון נשגב זה של ה"תשואות חן" כמעט מפורש יוצא במדרש (שמו"ר מו-א): "וארא והנה חטאתם לה' אלקיכם, ראה [משה] שאין לישראל עמידה, וחבר נפשו עמהם ושבר את הלוחות, ואמר להקב"ה הם חטאו ואני חטאתי ששברתי הלוחות, אם מוחל אתה להם אף לי מחול, שנאמר ועתה אם תשא חטאתם כן לחטאתי מחול, ואם אין אתה מוחל להם אל תמחול לי, אלא מחני נא מספרך אשר כתבת".

הקב"ה רמז למשה "לך רד" שתהיה לו ירידה לשבור הלוחות

ונראה להוסיף תבלין לדבריו הקדושים, כי משה רבינו למד שהוא צריך לעשות כן, ממה שרמז לו הקב"ה כשהודיע לו על חטא העגל כשהיה בשמים לקבל את הלוחות הראשונים (שם ז): "וידבר

לעיניהם שנאמר (דברים ט-יז) ואשברם לעיניכם, והסכימה דעת הקב"ה לדעתו שנאמר אשר שיברת יישר כוחך ששיברת".

משה רבינו שבר את הלוחות כדי שיוכל להציל את ישראל

והנה מצינו ביאור נשגב על מה ששבר משה את הלוחות בדברי הרה"ק רבי גדליה מליניץ זי"ע ב"תשואות חן" בפרשתנו, על פי מה ששינוי במשנה (ר"ה כט.): "זה הכלל כל שאינו מחוייב בדבר אינו מוציא את הרבים ידי חובתן". וביאר הבעל שם טוב הקדוש זי"ע הכוונה בזה בדרך רמז, כי תכלית עבודת הצדיק בעולם הזה היא להחזיר את ישראל בתשובה ולקרנם לאביהם שבשמים.

אולם כלל גדול הוא שהצדיק אינו יכול להעלות את ישראל, אלא אם כן יש לו ירידה קצת לפי בחינתו להיות מחוייב בדבר מעין הפגם של ישראל, ועל ידי שהוא עולה ומתעלה לתקן את עצמו, הוא ממשיך עמו גם את ישראל למעלה. הנה כי כן זהו רמז המשנה: "זה הכלל כל שאינו מחוייב בדבר", צדיק שהוא נמצא רק למעלה ואינו מחוייב בדבר מעין פגם ישראל, "אינו מוציא את הרבים ידי חובתן", אינו יכול להוציא את הרבים מהעוונות שלהם.

רעיון נשגב זה מבואר ב"תולדות יעקב יוסף" בכמה מקומות מעצמו, אולם ב"שארית ישראל" להרה"ק מוולעדניק זי"ע (שער ההתקשרות ליקוטים דף נח): הביא פירוש זה בשם הבעש"ט הקדוש:

"כידוע מאמר הבעש"ט נבג"מ [נשמתי בגנוי מרומים], כל שאינו מחוייב בדבר אינו מוציא את הרבים ידי חובתן, ואמר הוא ז"ל הפירוש, הצדיק שאינו מחוייב בעצמו, שאין לו שום השתתפות עם המון עם, פירוש שאינו נופל ממדרגתו, אינו יכול להוציא את הרבים, פירוש הכלל ישראל, מידי חובתן ולתקנם, כמו למשל מי שמונח ברפש ורוצה חבירו להוציאו, מוכרח הוא ללכלך את עצמו מעט ולהתקרב אליו ויכול להוציאו, אבל כשעומד במקומו לא יוציאנו בשום אופן". [ראה עוד ב"ספר

משה" (שם), על פי המדרש הנזכר שאהרן מסר את נפשו לעשות את העגל כדי להציל את ישראל, ובזכות זה נעשה כהן גדול. אמנם אהרן עצמו היה בוש וירא לגשת אל המזבח משום שהיה לו חלק בעשיית העגל, על כך אמר לו משה: "למה אתה בוש", על שגרמת לעשות העגל, הלא אדרבה "לכך נבחרת", לשמש בכהונה גדולה, כי מסרת נפשך להציל את ישראל מכליה.

נמצא לפי זה כי כמו שיש קשר למשה עם פרה אדומה, בהיותו מטמא טהורים כששבר את הלוחות על מנת לטהר טמאים לתקן את ישראל שחטאו בעגל, כן יש לאהרן קשר נפלא עם פרה אדומה שהיא כפרה על חטא העגל, שעצם החטא היה גזירת המלך לטמא את ישראל בחטא זה כדי להורות תשובה לחוטאים, והוא עצמו נהג כן לטמא עצמו בחטא העגל כדי להציל את ישראל.

הנה כי כן זהו שהקדים הקב"ה במצות פרה אדומה: "וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר", התייחד הקב"ה בגודל ענוותנותו עם משה ואהרן, כי כמו שהקב"ה גזר גזירת המלך על ישראל שהיו גדולים ושליטים ביצרים בבחינת צדיקים, שיכשלו בחטא העגל כדי להורות תשובה לרבים, כן נהגו משה ואהרן שירדו ממדרגתם כדי להציל את ישראל, באופן שהחוט המשולש הקב"ה משה ואהרן היו שורש נפלא למצות פרה אדומה שמתמאת טהורים ומטהרת טמאים, ללמד את צדיקי ומנהיגי הדור לרדת בעת הצורך ממדרגתם בבחינת "מטמא טהורים", על מנת "לטהר טמאים" לקרב את ישראל לאביהם שבשמים.

מעתה הרווחנו להבין מעט מזעיר מה שצוה הקב"ה על מצות פרה אדומה כדי לכפר על חטא העגל, אף שכפי המבואר היה חטא העגל עצמו גזירת המלך כדי להורות תשובה לרבים, כי בכך רצה הקב"ה ללמד את הצדיקים בכל דור ודור, שילכו בדרכו ובדרכם של משה ואהרן לרדת ממדרגתם כדי לקרב את ישראל לאביהם שבשמים, ובכך יש תיקון נפלא לחטא העגל שלא היה לחנם, אלא כדי להורות לצדיקים לרדת ממדרגתם כדי להחזיר את בני דורם בתשובה.

כדי להעלות את ישראל, אבל לסתם בני אדם פרה אדומה היא חוקה, שאסור להם לעשות מעשה זה, כי אין אומרים לאדם חטא בשביל שיזכה חברו.

אהרן זכה בכהונה גדולה בזכות מסירות נפשו בחטא העגל

בדרך המלך נלך לבאר בזה מה שהזכיר הכתוב במצות פרה אדומה גם שמו של אהרן: "וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר", כי גם אהרן מסר את נפשו לטמא עצמו כביכול, לעשות את העגל ולאבד את חלקו בעולם הבא, ולא הסכים להיהרג על קדושת השם כמו שעשה חור כשביקשו ממנו לעשות את העגל, כי רצה להציל את ישראל שיהיה להם תיקון בתשובה, כי אם היו ישראל הורגים גם את אהרן לא היתה להם תקנה לעולמים, כמו שדרשו בגמרא (סנהדרין ז.ו.) מקרא שכתוב (שמות לב-ה):

"וירא אהרן ויבן מזבח לפניו, מה ראה. אמר רבי בנימין בר יפת אמר רבי אלעזר, ראה חור שזבוח לפניו, אמר אי לא שמענא להו, השתא עבדו לי כדעבדו בחור, ומייקיים בי (איכה ב-ב) אם יהרג במקדש ה' כהן ונביא, ולא הויא להו תקנתא לעולם, מוטב דליעבדו לעגל אפשר הויא להו תקנתא בתשובה."

ענין זה מבואר ביתר הרחבה במדרש (ויק"ר יג.), כי מטעם זה בחר הקב"ה למסור בידו של אהרן את עבודת הכהונה הגדולה, ודרשו על כך מקרא שכתוב (תהלים מה-ח): "אהבת צדק ותשנא רשע על כן משחך אלקים אלקיך שמן ששון מחבריך. אמר לו הקב"ה לאהרן, אהבת צדק, לצדק את בני ושנאת מלחייבן, על כן משחך אלקים אלקיך, אמר לו, חייך שמכל שבטו של לוי לא נבחר לכהונה גדולה אלא אתה."

הנה מה טוב ומה נעים מה שכתוב בפרשת שמיני (ויקרא ט-ז): "ויאמר משה אל אהרן קרב אל המזבח ועשה את חטאתך ואת עולתך וכפר בעדך ובעד העם". ופירש רש"י בשם תורת הכהנים: "קרב אל המזבח, שהיה אהרן בוש וירא לגשת, אמר לו משה למה אתה בוש לכך נבחרת."

ופירשו ה"חתם סופר" [הובא ב"ליקוטים חתם סופר" (שם) בשם "לקוטי חבר בן חיים"] וה"ישמח

רש"י: "לעולם היא נקראת על שמך פרה שעשה משה במדבר". כדי ללמד לצדיקים ולמנהיגי ישראל לדורות עולם ללכת בדרכי משה, שירידו את עצמם ממדרגתם הגדולה להתחבר עם ישראל כדי לתקנם, שמתעם זה זכה שמצות פרה אדומה נקראת על שמו, כי היא מטמאת טהורים כדי לרמז על הצדיקים היורדים ממדרגתם, כדי לטהר טמאים להחזיר את ישראל בתשובה.

על פי האמור יפתח לנו פתח להבין מה שהזהיר הקב"ה את ישראל: "זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמר", ופירש רש"י: "לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל לומר, מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, לפיכך כתב בה חוקה, גזירה היא מלפניו אין לך רשות להרהר אחריה".

הביאור בזה כי השטן ואומות העולם רוצים להכשיל את ישראל, שמותר להם לרדת ממדרגתם ולהיכשל בעבירות כדי שיוכלו לקרב את הבריות להקב"ה, אולם ברור שדבר זה מסור רק לגדולי הדור כאלהיו הנביא בהר הכרמל, שעשה עבירה לשמה להקריב קדשים בחוץ, כדי להכניע את נביאי הבעל ולקרב את ישראל לאביהם שבשמים.

אבל לסתם בני אדם, אף שיש מצוה גדולה לקרב את החוטאים להחזירם בתשובה, אבל חס ושלום לעשות איזה מעשה עבירה אפילו קלה כדי לקרבם, כמו ששינוי בגמרא (שבת ד.) הלכה ברורה, שאין אומרים לאדם חטא בשביל שיזכה חברך. וזהו שמוזהיר הקב"ה את ישראל: "זאת חוקת התורה" - "גזירה היא מלפניו אין לך רשות להרהר אחריה", כי אין רשות לשום אחד מישראל לטמא עצמו על מנת לטהר אחרים, כי אם לגדולי ישראל מנהיגי הדור שנמסר להם הכח לצורך שעה לעשות עבירה לשמה, כמשה רבינו ששבר את הלוחות וכאלהיו בהר הכרמל.

וזהו שאמר הקב"ה למשה רבינו: "ויקחו אליך פרה אדומה תמימה, לך אני מגלה טעם פרה אבל לאחר חוקה", כי רק למשה רבינו ולמנהיגי ישראל שיש בהם הניצוץ של משה, מותר להם ללמוד הלכה הנשגב מפרה אדומה המטמאת טהורים ומטהרת טמאים, שלפעמים צריך לרדת ממדרגתם

תודתנו וברכתנו נתונות לאלו שנדבו את הוצאת הגליון לזיכוי אחינו בני ישראל

משפחת מהדב הי"ו לרפואה השלימה של האשה החשובה מרת לאה בת וירג'ני שתיח'